

Zaak C-678/23**Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie****Datum van indiening:**

14 november 2023

Verwijzende rechter:

Curtea de Apel Iași (Roemenië)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

10 oktober 2023

Appellante en verzoekster in eerste aanleg:

JU

Geïntimeerde en verweerder in eerste aanleg:

Spitalul Clinic de Pneumoftiziologie Iași

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

Hogere voorziening tegen de beslissing van de Tribunal Iași (rechter in eerste aanleg Iași, Roemenië) tot verwerping van het beroep waarmee verzoekster JU heeft gevorderd dat verweerder, de Spital Clinic de Pneumoftiziologie (longziekenhuis) Iași, haar functie met ingang van 2007 indeelt in de categorie „arbeidsplaatsen waar bijzondere arbeidsomstandigheden gelden” en het verschil in socialezekerheidsbijdragen betaalt

Voorwerp en rechtsgrondslag van de prejudiciële verwijzing

Krachtens artikel 267 VWEU wordt verzocht om uitlegging van artikel 9 en artikel 11, lid 6, van richtlijn 89/391 juncto artikel 31, lid 1, en artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie.

Prejudiciële vragen

1) Verzetten artikel 9 en artikel 11, lid 6, van richtlijn [89/391] van de Raad betreffende de tenuitvoerlegging van maatregelen ter bevordering van de verbetering van de veiligheid en de gezondheid van de werknemers op het werk, zich tegen bindende nationale regelgeving en praktijken volgens welke de werknemers niet het recht hebben om zich rechtstreeks tot de bevoegde autoriteit op het gebied van de veiligheid en de bescherming van de gezondheid op het werk te wenden indien zij menen dat de door de werkgever genomen maatregelen en ingezette middelen niet toereikend zijn om de veiligheid en de gezondheid op het werk te verzekeren, en zich evenmin kunnen wenden tot de rechter indien de werkgever volgens hen niet heeft voldaan aan zijn verplichtingen inzake de indeling van arbeidsplaatsen als arbeidsplaatsen [waar de werknemers worden blootgesteld aan] bijzondere arbeidsomstandigheden, noch voor de reeds gewerkte periode, noch voor de toekomstige duur van de arbeidsbetrekking?

2) Heeft artikel 11, lid 6, van richtlijn [89/391] een rechtstreekse verticale werking, en geeft het in samenhang met artikel 31, lid 1, en artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie werknemers het recht op rechterlijke bescherming indien de wettelijke verplichtingen niet worden nagekomen door degenen die daartoe zijn gehouden?

Aangevoerde bepalingen van Unierecht

Richtlijn 89/391/EEG van de Raad van 12 juni 1989 betreffende de tenuitvoerlegging van maatregelen ter bevordering van de verbetering van de veiligheid en de gezondheid van de werknemers op het werk, artikel 9, leden 1 en 2, en artikel 11, lid 6

Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, artikel 31, lid 1, en artikel 47

Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

De nationale pensioenregeling die tot 1 april 2001 van kracht was (wet nr. 27/1966), voorzag in drie categorieën arbeidsplaatsen: arbeidsplaatsen [waar de werknemers worden blootgesteld aan] normale omstandigheden, arbeidsplaatsen die tot arbeidsgroep II behoren en arbeidsplaatsen die tot arbeidsgroep I behoren. Na die datum zijn bij de nieuwe pensioenwet, wet nr. 19/2000, de vorige categorieën vervangen door andere categorieën, te weten arbeidsplaatsen [waar de werknemers worden blootgesteld aan] normale omstandigheden, arbeidsplaatsen [waar de werknemers worden blootgesteld aan] bijzondere omstandigheden en arbeidsplaatsen [waar de werknemers worden blootgesteld aan] speciale omstandigheden. Die indeling is gehandhaafd bij lege nr. 226/2006 privind încadrarea unor locuri de muncă în condiții speciale (wet

nr. 226/2006 betreffende de indeling van arbeidsplaatsen als arbeidsplaatsen [waar de werknemers worden blootgesteld aan] speciale omstandigheden).

Volgens de regelgeving in deze materie worden op basis van de classificatie van arbeidsplaatsen als arbeidsplaatsen [waar de werknemers worden blootgesteld aan] bijzondere of speciale omstandigheden, aan de betrokkenen bepaalde financiële voordelen toegekend, namelijk een verhoging van het aantal punten voor de pensioenberekening, respectievelijk met 50 % en met 25 %, voor de tijdvakken waarin zij in dergelijke omstandigheden hebben gewerkt. Voorts hebben werknemers die gedurende ten minste 25 jaren die meetellen voor de pensioenopbouw arbeid hebben verricht onder speciale omstandigheden, 15 jaar vóór het bereiken van de in de pensioenregeling vastgelegde standaardleeftijd recht op een ouderdomspensioen.

De criteria en uitvoeringsbepalingen voor de indeling van arbeidsplaatsen als arbeidsplaatsen [waar de werknemers worden blootgesteld aan] bijzondere omstandigheden waren oorspronkelijk vastgelegd in regeringsbesluit nr. 261/2001. Volgens artikel 2 daarvan zijn de criteria voor indeling als arbeidsplaats [waar de werknemers worden blootgesteld aan] bijzondere omstandigheden in wezen de aanwezigheid in de werkomgeving van fysieke schadelijke factoren (lawaai, trillingen, elektromagnetische golven, druk, ioniserende straling, warmtestraling, krachtige, niet afgeschermd laserstralen), alsook van chemische of biologische schadelijke factoren die zijn vastgelegd in de algemene regels voor de bescherming op het werk en die de in die regels vastgelegde toelaatbare grenzen overschrijden, voorts de specifieke reactie van het lichaam op de schadelijke werking van deze factoren, zoals die blijkt uit indicatoren voor de blootstelling en/of het biologische effect, en tot slot de beroepsziekten die de afgelopen 15 jaar op het werk zijn vastgesteld.

Wat de uitvoeringsbepalingen betreft, begint het indelingsproces met de aanwijzing van de betrokken arbeidsplaatsen door de werkgever in overleg met de vakbonden of de werknemersvertegenwoordigers, en wordt vervolgens door de territoriaal bevoegde arbeidsautoriteiten een verificatie uitgevoerd op basis van technische en medische expertises.

Artikel 4 van dit regeringsbesluit bepaalt welke documenten vereist zijn voor de goedkeuring van de territoriale arbeidsinspectie voor de indeling als arbeidsplaats [waar de werknemers worden blootgesteld aan] bijzondere omstandigheden, en bepaalt dat deze goedkeuring maximaal 3 jaar geldig is met mogelijkheid tot verlenging.

Later heeft regeringsbesluit nr. 246/2007 de mogelijkheid geboden voor een verlenging van de goedkeuring voor de indeling onder arbeidsplaatsen [waar de werknemers worden blootgesteld aan] bijzondere omstandigheden, mits die goedkeuring was verleend in overeenstemming met regeringsbesluit nr. 261/2001, en heeft daarvoor de uitvoeringsbepalingen vastgesteld.

Volgens artikel 2, lid 1, van dit regeringsbesluit wordt verlenging van de goedkeuring voor de indeling als arbeidsplaatsen [waar de werknemers worden blootgesteld aan] bijzondere omstandigheden, verleend door de territoriale arbeidsinspectie op ondertekende aanvraag van de wettelijk vertegenwoordiger van de werkgever of een andere door hem gemachtigde persoon, met de vertegenwoordigers van de betreffende vakbonden of in voorkomend geval de vertegenwoordigers van de werknemers, mits deze aanvraag wordt ingediend binnen 30 dagen nadat het besluit in werking is getreden. De aanvraag moet vergezeld gaan van de door de bevoegde laboratoria afgegeven verslagen over de bepaling van de schadelijke factoren op de werkplaats, waarin wordt verklaard dat de grenswaarden voor beroepsmatige blootstelling in arbeidsplaatsen die zijn ingedeeld als arbeidsplaatsen [waar de werknemers worden blootgesteld aan] bijzondere omstandigheden, zijn overschreden. Tevens wordt het preventie- en beschermingsplan bijgevoegd, dat garandeert dat de bescherming van de veiligheid en de gezondheid van de werknemers wordt verbeterd.

Artikel 4 van hetzelfde besluit bepaalt dat werkgevers bezwaar kunnen maken: „Werkgevers die geen verlenging hebben gekregen van de goedkeuring voor de indeling van arbeidsplaatsen als arbeidsplaatsen [waar de werknemers worden blootgesteld aan] bijzondere omstandigheden, kunnen binnen 15 dagen na de datum van kennisgeving bezwaar aantekenen bij de arbeidsinspectie, die binnen 30 dagen beslist, of zij kunnen zich rechtstreeks en volgens de wettelijke procedure tot de bevoegde rechterlijke instantie wenden”.

De mogelijkheid om de goedkeuring te verlengen is geregeld bij de opeenvolgende regeringsbesluiten nrs. 1622/2008 en 1014/2015.

Legea securității și sănătății în muncă (wet inzake de veiligheid en gezondheid op het werk) nr. 319/2006, artikelen 12 en 18, waarbij de artikelen 9 en 11 van richtlijn 89/391 zijn omgezet.

Artikel 12 bepaalt: „(1) De werkgever is gehouden tot:

- a) uitvoering en beschikbaarstelling van een evaluatie betreffende de risico's voor de veiligheid en gezondheid op het werk, ook voor groepen personen die gevoelig zijn voor specifieke risico's;
- b) een beslissing over de te nemen beschermingsmaatregelen en, in voorkomend geval, de te gebruiken beschermingsmiddelen;

[...]

(2) Bij besluit van de ministru al muncii, solidarității sociale și familiei (minister verantwoordelijk voor arbeid, maatschappelijke solidariteit en gezinszaken) worden, afhankelijk van de aard van de activiteiten en de omvang van de ondernemingen, de verplichtingen vastgesteld die gelden voor de verschillende categorieën ondernemingen met betrekking tot het opstellen van de in lid 1 bedoelde documenten.”

Artikel 18, lid 7, luidt: „De werknemersvertegenwoordigers die specifiek verantwoordelijk zijn voor de veiligheid en de gezondheid van de werknemers en/of werknemers hebben het recht zich tot de bevoegde autoriteiten te wenden indien zij menen dat de door de werkgever genomen maatregelen en ingezette middelen niet toereikend zijn om de veiligheid en de gezondheid op het werk te verzekeren.”

In de bindende beslissing nr. 12 van de Înaltă Curte de Casație și Justiție (hoogste rechterlijke instantie, Roemenië) van 23 mei 2016, ter beslechting van een beroep dat gericht is op de uniformering van de rechtspraak [zogenoemd „beroep in het belang van de wet”], is vastgesteld dat „volgens de uitlegging en de toepassing van artikel 19 van wet nr. 19/2000 [...] artikel 29, lid 1, van wet nr. 263/2010 [...], gelezen in samenhang met [...] besluit nr. 261/2001 [...] en [...] besluit nr. 246/2007 van de regering inzake de voorwaarden voor de verlenging van de goedkeuring tot indeling van arbeidsplaatsen als arbeidsplaatsen [waar de werknemers worden blootgesteld aan] bijzondere omstandigheden, zoals nadien gewijzigd en aangevuld, geen vordering van gemeen recht kan worden ingesteld om de bijzondere arbeidsomstandigheden te laten vaststellen waaronder de werknemers na 1 april 2001 hebben gewerkt, en evenmin een vordering om de werkgever te verplichten arbeidsplaatsen te classificeren als arbeidsplaatsen waar dergelijke omstandigheden gelden, wanneer laatstgenoemde geen goedkeuring heeft gekregen – of in voorkomend geval geen verlenging van de goedkeuring – om de arbeidsplaatsen te classificeren als arbeidsplaatsen waar dergelijke omstandigheden gelden”.

Korte uiteenzetting van de feiten en de procedure in het hoofdgeding

- 1 Verzoekster is longarts en werkt al meer dan 30 jaar bij het Spital Clinic de Pneumoftiziologie Iași, verweerder in het hoofdgeding, een openbare instelling met rechtspersoonlijkheid voor intramurale zorg, die onder het plaatselijke gemeentebestuur ressorteert. Van 1 juli 1989 tot en met 31 maart 2001 was verzoekster ingedeeld in arbeidsgroep 2 en van 1 april 2001 tot en met 31 december 2006 was haar functie ingedeeld als „arbeidsplaats waar bijzondere omstandigheden gelden”.
- 2 Verzoekster betoogt dat zij bij toeval heeft vernomen dat sinds 2007 geen socialezekerheidsbijdragen meer zijn afgedragen voor haar werk onder bijzondere omstandigheden. Zij verklaart dat vanaf haar indiensttreding tot op heden noch haar functie, noch de omstandigheden, noch de risico's en verantwoordelijkheden zijn veranderd.
- 3 Verzoekster heeft dan ook bij de Tribunal Iași beroep ingesteld tegen haar werkgever, het Spital Clinic de Pneumoftiziologie Iași, opdat haar werkzaamheden met ingang van 2007 worden ingedeeld als arbeidsplaats waar bijzondere omstandigheden gelden en haar werkgever het verschil in socialezekerheidsbijdragen moet betalen.

- 4 Verzoekster voert aan dat de werkgever nalatig of te kwader trouw is geweest door geen procedure in te leiden voor de verlenging van de goedkeuring om haar werkzaamheden vanaf 2007 in te delen als arbeidsplaats waar bijzondere omstandigheden gelden.
- 5 De Tribunal Iași heeft het beroep verworpen, op grond dat verweerder niet kan worden verplicht verzoeksters werk aan te merken als arbeidsplaats waar bijzondere omstandigheden gelden wanneer hij niet de wettelijk voorgeschreven procedure voor de verlenging van de vereiste goedkeuring heeft doorlopen. Met betrekking tot verweerders betoog over de noodzakelijke stappen die deze bij de zorgautoriteiten en de arbeidsinspectie heeft ondernomen, stelt de rechter in eerste aanleg vast dat verweerder bij het uitblijven van een reactie van de bevoegde instanties de mogelijkheid had om tegen deze instanties een rechterlijke procedure in te leiden teneinde hen te dwingen hun instemmingsverplichtingen na te komen.
- 6 Verzoekster heeft tegen deze uitspraak van de Tribunal Iași hoger beroep ingesteld bij de verwijzende rechter, de Curte de Apel Iași (rechter in tweede aanleg Iași, Roemenië).
- 7 Op verzoek van de verwijzende rechter heeft de Territoriale Arbeidsinspectie Iași meegedeeld dat de werkgever, het Spital Clinic de Pneumoftiziologie Iași, niet binnen 90 dagen de nodige documenten had ingediend en dat de Territoriale Arbeidsinspectie Iași bijgevolg geen nieuwe goedkeuring had verleend voor de indeling van de door verweerder voorgedragen arbeidsplaatsen als arbeidsplaatsen waar bijzondere omstandigheden gelden. Tevens wijst de inspectie erop dat regeringsbesluit nr. 246/2007 alleen voorziet in de verlenging van bestaande goedkeuringen die dateren van vóór de datum van die wetgevingshandeling, en niet in nieuwe goedkeuringen.

Korte uiteenzetting van de motivering van de prejudiciële verwijzing

- 8 Volgens de verwijzende rechter hangt de uitkomst van het hoger beroep tegen de beslissing houdende verwerping van het beroep uitsluitend af van de vaststelling van de betekenis en de omvang van de beoordelingsmarge waarover de staat beschikt bij de omzetting van de bepalingen van artikel 11, lid 6, juncto artikel 9 van richtlijn 89/391.
- 9 De indeling van een functie als arbeidsplaats waar bijzondere omstandigheden gelden, is gebaseerd op de risicofactoren voor beroepsziekten en veronderstelt het bestaan van schadelijke arbeidsfactoren die op middellange of lange termijn rechtstreeks inwerken op het lichaam van de werknemers.
- 10 Om deze gevolgen te compenseren, hebben de werknemers die onder deze voorwaarden werken recht op extra verlof en hoeven zij minder lang bij te dragen aan het ouderdomspensioen. Voor de werkgever bracht de indeling van arbeidsplaatsen als arbeidsplaatsen waar bijzondere omstandigheden gelden echter

een extra belastingdruk mee, meer bepaald hogere socialezekerheidsbijdragen voor werknemers die onder bijzondere arbeidsvoorwaarden werken.

- 11 De indeling van de arbeidsvoorwaarden valt onder de verantwoordelijkheid van de werkgever, die hierover beslist samen met de vertegenwoordigende vakbonden of, in voorkomend geval, met de vertegenwoordigers van de werknemers, in een administratieve procedure van technische beoordeling van de gezondheids- en veiligheidsrisico's, nadat de arbeidsinspectie haar instemming heeft verleend. Werkgevers van wie de indeling als arbeidsplaatsen waar bijzondere omstandigheden gelden niet is goedgekeurd, konden binnen 15 dagen na de datum van kennisgeving bezwaar maken bij de arbeidsinspectie, die binnen 30 dagen een beslissing moest nemen.
- 12 Tegelijkertijd werd bij regeringsbesluit nr. 246/2007 de exclusieve mogelijkheid tot verlenging van de toestemming voor die indeling ingevoerd, die alleen werd verleend aan werkgevers die in het bezit waren van geldige goedkeuringen voor arbeidsplaatsen [waar de werknemers worden blootgesteld aan] bijzondere omstandigheden en die tot dan toe de arbeidsomstandigheden niet met maatregelen binnen normale grenzen hadden gebracht. Na 9 maart 2007, de datum waarop regeringsbesluit nr. 246/2007 in werking is getreden, kunnen niet langer goedkeuringen worden afgegeven voor de indeling van arbeidsplaatsen als arbeidsplaatsen [waar de werknemers worden blootgesteld aan] bijzondere omstandigheden, maar kunnen enkel reeds verleende goedkeuringen periodiek worden verlengd.
- 13 De verwijzende rechter geeft aan dat de interne omzettingsregel van artikel 11, lid 6, van richtlijn 89/391, namelijk artikel 18, lid 7, van wet nr. 319/2006, uitdrukkelijk bepaalt dat de werknemers zich kunnen wenden tot iedere bevoegde autoriteit om na te gaan of de maatregelen en middelen van de werkgever voldoende zijn om de veiligheid en de gezondheid op het werk te garanderen, maar dat deze regel niet is overgenomen in de secundaire regelgeving betreffende de evaluatie van beroepsrisico's voor werknemers op middellange of lange termijn. Zo beschikken werknemers noch vakbondsvertegenwoordigers krachtens de nationale wetgeving over procedurele middelen om te verzoeken om verificatie of onderzoek van de werkplek met betrekking tot het bestaan en de omvang van schadelijke factoren op het werk, of om aanspraak te maken op aanvullende wettelijke bescherming met betrekking tot de indeling als arbeidsplaats [waar de werknemers worden blootgesteld aan] bijzondere omstandigheden. Op grond van de wettelijke bepalingen kan alleen de werkgever ten aanzien van wie de goedkeuring voor de indeling van arbeidsplaatsen als arbeidsplaatsen waar bijzondere omstandigheden gelden, niet is verlengd, opkomen tegen de weigering van de betreffende overheidsinstantie bij de arbeidsinspectie of rechtstreeks bij de bevoegde rechtbank.
- 14 Deze uitlegging van het nationale recht is bindend ingevolge beslissing nr. 12/2016 van de Înalță Curte de Casație și Justiție naar aanleiding van een beroep in het belang der wet, waarin is geoordeeld als volgt; „Indien de fase van

goedkeuring niet is afgesloten met de verlening van een goedkeuring die vatbaar is voor vernieuwing, is evenmin voldaan aan de voorwaarden in de regeringsbesluiten nr. 246/2007 [...] en nr. 1 014/2015 voor de aanvang van de procedure tot herevaluatie van de functie, gelet op de uitdrukkelijke vermelding dat de herevaluatieprocedure enkel van toepassing is op de inrichtingen die in bezit zijn van de goedkeuring voor de indeling. Bijgevolg ligt het buiten de bevoegdheid van de gewone rechter om zich uit te spreken over de indeling/herevaluatie van de functie, aangezien de wetgever in dit geval niet de weg naar het gewone recht heeft geopend door de rechter de bevoegdheid te verlenen om in de betrokken procedure in de bevoegdheden van het bestuursorgaan te treden (wat betreft de technisch-wetenschappelijke en medische vaststellingen en de erkenning van de functie als arbeidsplaats waar bijzondere/speciale voorwaarden gelden)”.

- 15 De Curte Constituțională (grondwettelijk hof, Roemenië) heeft deze uitlegging bevestigd door vast te stellen dat artikel 20, leden 2 en 3, van Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale (wet nr. 19/2000 betreffende het staatspensioenstelsel en andere sociale verzekeringsrechten), artikel 1, leden 1 en 2, en artikel 2, lid 2, van Legea nr. 226/2006 privind încadrarea unor locuri de muncă în condiții speciale (wet nr. 226/2006 betreffende de indeling van bepaalde arbeidsplaatsen als arbeidsplaatsen [waar de werknemers worden blootgesteld aan] bijzondere omstandigheden), en artikel 30, lid 1, onder e), van Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice (wet nr. 263/2010 betreffende het gezamenlijke staatspensioenstelsel), in de uitlegging van de bevoegde kamer voor de beslechting van het beroep in het belang van de wet van de Înalță Curte de Casație și Justiție in zijn beslissing nr. 12 van 23 mei 2016, grondwettelijk zijn.
- 16 Hoewel de toepassing van het nationale recht in de bindende uitlegging van de Înalță Curte de Casație și Justiție in de nationale rechtspraak geen aanleiding geeft tot debat, twijfelt de verwijzende rechter, als rechter in laatste aanleg in het onderhavige geding, niettemin of de nationale praktijk overeenstemt met de bij voorrang geldende Unierechtelijke bepalingen. In dit verband hebben de korte termijnen voor de initiële evaluatie van arbeidsplaatsen wat betreft de indeling van de arbeidsvoorwaarden, in combinatie met de exclusieve vaststelling van een procedure voor de verlenging van de goedkeuring en de restrictieve interpretatie van de Înalță Curte de Casație și Justiție, bekrachtigd door de beslissing van de Curte Constituțională, er in de praktijk toe geleid dat werknemers geen middel ter beschikking staat om de wettelijke voordelen te verkrijgen die voortvloeien uit de erkenning van bijzondere arbeidsomstandigheden.
- 17 Met betrekking tot artikel 12 van wet nr. 319/2006, waarbij artikel 9 van richtlijn 89/391 is omgezet, stelt de verwijzende rechter vast dat de verplichtingen van de werkgevers inzake de risico's voor de gezondheid en de veiligheid op het werk niet zijn gekoppeld aan de verplichting om een getrouwe en nauwkeurige beschrijving van de arbeidsomstandigheden in de onderneming te verstrekken, en dat geen latere secundaire regeling de gevolgen heeft omschreven van de niet-

nakoming van de verplichtingen inzake de evaluatie en de controle van de beroepsrisico's door ondernemingen waar ernstige risico's voor de gezondheid van de werknemers bestaan.

- 18 Het Hof van Justitie van de Europese Unie heeft in het arrest in de zaak Podilă e.a., (C-133/17 en C-134/17), betreffende twee geschillen over de indeling van arbeidsplaatsen met het oog op de vaststelling van ouderdomspensioenen, geoordeeld dat artikel 114, lid 3, en de artikelen 151 en 153 VWEU, en richtlijn 89/391 aldus moeten worden uitgelegd dat zij niet van toepassing zijn op een nationale regeling als die welke in het hoofdgeding aan de orde is, die voorziet in strikte termijnen en procedures op grond waarvan de nationale rechterlijke instanties de indeling van de door werknemers verrichte werkzaamheden in de verschillende risicogroepen, op basis waarvan de ouderdomspensioenen van deze werknemers worden berekend, niet kunnen toetsen of vaststellen. In de onderhavige zaak gaat het echter niet om de vaststelling van pensioenrechten, maar om de erkenning van beroepsrisico's die specifiek zijn voor de bijzondere arbeidsomstandigheden van verzoekster, die overeenkomstig de nationale wetgeving en praktijk noch voor het verleden, noch voor de toekomst toegang tot de rechter heeft.
- 19 Wat de tweede vraag betreft, wenst de verwijzende rechter te vernemen of artikel 11, lid 6, van richtlijn 89/319 rechtstreekse verticale werking heeft, dus of deze rechtsregel zo onvoorwaardelijk, volledig en nauwkeurig is dat zij rechtstreeks kan worden toegepast op de litigieuze rechtsbetrekking. Het beginsel van conforme uitlegging verzet zich tegen toepassing van de wetgeving betreffende indeling van de arbeidsomstandigheden zoals verzoekster vordert, omdat de regelgeving uiterst restrictief is. Evenmin is er een andere nationale rechtsbron geïdentificeerd die zou leiden tot het resultaat dat de tekst van de richtlijn vereist.
- 20 Zelfs indien de regel van artikel 11, lid 6, van richtlijn 89/391 voldoet aan de jurisprudentiële criteria voor een rechtstreekse verticale werking, lijkt deze regel niet te volstaan voor de erkenning van een doeltreffende voorziening in rechte, indien niet de toepasselijkheid komt vast te staan van artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, gelezen in samenhang met artikel 31, lid 1, waarin het recht van werknemers op gezonde, veilige en waardige arbeidsomstandigheden is neergelegd. Volgens de rechtspraak van het Hof vereist het recht op een doeltreffende voorziening in rechte namelijk, zoals blijkt uit artikel 47, eerste alinea, van het Handvest, dat degene die zich daarop beroept, aanspraak maakt op door het Unierecht gewaarborgde rechten of vrijheden.